

فلسفہ کبریٰ

معارضہ حرمت، لاقیدارہ حرمت

فلسفہ حاضرہ

قانت

قانت

- مندرجات : فلسفہ نیک شکل اخیرى —
اون سکڑنجى عصرده
آلمان فلسفہسى — قانت — قانتک اصولى —
عقل مجرد حذدہ تدقیقات وامکان علم —
فکرتہ عائد ملککرتک تدقیق وتحایلی —
علم مانوق الطبیعہ ممکنیدر ؟ — روح
وکائنات واللہ حقندہ قانتک مطالعاتی —
عقل عملی واخلاق — صنعت .

قرون اولی نیک مختلف شعبات فلسفیہ سندن وبخاصہ یونان فلسفہ جامعہ سندن سوزولوب کان حقیقی ومادى اساسلر ؛ قرون وسطی نیک ہرشیثی جہل وعقامت پوشیدہ لرلہ اورتمہ بہ جالیشان سقیم نظریہ لرندن قور تولدقندن صوکر ا ، یاواش یاواش یکیدن کندینى کوسترمکک باشلا۔ مشدی . طبق ادبیاتدہ اولدینى کبی فلسفہ دہدہ بعض اسکی نظریات طرفدارلری یلمیہ مرک یکلدک خدمت ایتشلر ، حتی اسکی ایلہ یکى آرہ سئندہ کذراک اولمشلردر . رومانیک ادبیاتی ایلہ رہ آلیست ادبیاتی آرہ سئندہ نصل بر « وبقثور ثوغو » کور برسک ، « معنویہ » فلسفہ سیلہ «مادیہ» فلسفہ سی آرہ سئندہ بر « دہقارت » ، « بر » « بے یقن » ، « بر » « سپینوزا » ، « بر » « لایب نیچ » کورہ بیلیرز . بونلرمادی اولمدقلری حالده کړک دوشونجہ لرینک عظمت ووسعتی ایلہ ، کړک وضع ایتش اولدقلری اصوللرک حقیقت وجدیتیلہ فلسفہ حاضرہ یہ بک بونوک خدمتلر ایتشلردر .

ایشتہ اون سکڑنجى عصرده کال شمشعہ ایلہ آلمانیدہ طلوع ایدہرک بوتون جہان متفکرہ استیلا ایدن حقیقی فلسفہ بواساسلرہ استناد ایتشدی .

اوزمانہ قدر اعتقادیه (دوغماتیزم) ورپیہ (سہ قی سیزم) ناملریلہ ایکیہ آیریلہ بیان اصولات فلسفیہ موجود ایدی . فلسفہ نیک عملی وتجربى قسمندہ ومثلا روحیات شعبہ سئندہ بک بونوک ترقیات حصولہ کلدیکی حالده قسم نظریہ سی بوغیر کافی ایکی اصول یوزندن اصلا جدی بر انکشافہ مظهر اولہ میور ودائمہ عقیم قالیوردی .

۱۷۱۴ سنه سنده، پروسیاده، کونیگسبرخ قصبه سنده تولد ایدن «قانت»؛ استادی «هومه» نك آثارینی كال دقله او قودینی زمان؛ علم مافوق الطبیعه حقهده بو ایکی اصول ایله هیج برشی، هیج برتدقیق پایله میه جغه قانع اولدی.

اوزمانه قدر کلوب کچن برقوق فیلسوف قدر دائماً مجادله و مناقشه لرله اوغراشمشدر، فقط بومجادلات و مناقشاتدن هیج بر نتیجه چیقارمه مامشدردی. قانت، بوقبیل مجادلاتی انسانك کندی کولکسیله قاوغا اتمسینه بکزه تیور، وبری نه قدر هجوم ایدرسه دیکرینك ده عینی سرعته قاجدینگی سوبیلهرک نتیجه نك بوشلغی کوسترمك ایستیوردی. اعتقادیه مسلکی طرفدارلرینك کوری کورینه یابدقاری بومجادلانه قارشی ری لر بوسبوتون انکار طرفه صایه لر. مافوق الطبیعه برعلمك موجود اوله میه جغنی آکلاتیورلردی. بوتون بومناقشاتدن یالکز بر نتیجه چیقادی که اوده الی الابد مسئله نك نتیجه سز قاله جغنی حقیقتی ایدی.

اعتقادیه مذهبی بزم عقل مزه لایتماهی بر قوت و قدرت بخش ایدیور، ریبیه مذهبی ایسه بویه بر قوتی اصلاً طایفیدینگی سوبیلوری. شو حالدیه وایکی مدعی آردسنی بولمق ایچون عقله نك معین برحدودینی چیزمك واونك نه درجه یه قدر قوتلی و نه درجه یه قدر عاجز اولدینگی کوسترمك لازمدر.

ایشته قانتك، عقل مجرد حقهده تدقیقات و تحلیلات دیدیکی شی بوندن عبارتدر. مثلاً تجربه طریقله شکل و مسافه فکرلرینه مالک اولمسق طبق اسکیلرک بایدینگی کبی ارضك حدودی وارد و یاخود بوقدر دبه بر مجادله قایدی آچه بیلیرز. حالبوکه بوقبیل معین فکرلرمن موجود اولنجه مسئله بردنره شکلی دکیشدیرر و ح اولمق امکائی کوسترر. بوندن آکلاشیلورکه «عقل مجرد» کندی باشنه هر شیئی حل ایده یلمك اقتدارینی جائز دکلدر. بوخصوصده اونك مائه-نی، آشکلاتی، هر شیئی آری آری تدقیق اتمك و درجه قدرتی ایچهدن ایچیه کلامق لازمدر.

عقل ایله بر شیئه حکم ایتزدن اول «عقل» ك نه اولدینگی تدقیق اتملی، یعنی اولچوله جك شیدن اول اولچله جك آلتك درجه صحت واصلتینی آکلاملی در.

قانت دییورکه: عقل ایکی مختلف تجربه یه کیریشه سیلیر. بعضاً بر طاقم فرضیه لر و نظریه لر حصوله کتیریر، بعضاً ده عملی و تجربی نتیجه لر الیه ایدر. برنجیده بز آنجق بر تماشا کر، ایکنجیده ایسه عینی زمانده بر آقور و وظیفه-نی ایفا ایدرز. شو حالدیه عقلك قیمتی، نظری و عملی انکشافاته کوره ایکی مختلف شکل عرض ایدر. نظری انکشافی کندندن آری و مستقل

اشیا حقیقه کی فرضیات ، عملی انکشافی ده بالذات ایچنه کیره رک و کندی اثر سهی اوله رق الیه
ایندیکی تجاربدر .

بوندن آکلاشیلرورکه قانتک فلسفه سنده ایکی مهم باب واردر . برسی : عقل مجرد حقیقه
تدقیقات و امکان علم ، دیگرى : عقل عملی و اخلاق . . .

• • •

عقل مجرد حقیقه تدقیقات و امکان علم

عقل مجرد حقیقه تدقیقاته کیریشمک ایچون قانت اول امرده شو مسئله یی موضوع بحث
ایدر : بزنه بیلیریز ؟ حدود تجاربله محدود بر علم مثبتک وجودی ممکنمیدر ؟ حدود تجاربى
کیمک و او حدودک خارجنه تعلق ایلک ایسته یی بر علم مافوق الطبیعه اولابیلیرمی ؟ . . . بوسؤلره
جواب وره بیلیمک ایچون اولاً کندی خواص معنویه مزی ، ملکات عقلیه مزی تدقیق ایلک
اقتضا ایدیور .

ملکات عقلیه مز حقیقه تدقیقات اجرا ایده بیلیمک ده شو وجهله اولور : اشیانک [اولدینی کی]
حالی ایله [کوروندیکی کی] حالی آراسنده بر فرق وارمیدر ؟ وارسه بو فرق ندر ؟ . .
قانت بو ایکی حال آراسنده دائما بر فرق بولندینی سویلیور . و اشیانک [اولدینی کی] حانه
یمنی حال اصلیمنه (نومنه) ، حال محسوسنده (فهنومنه) اطلاق ایدیور . فلسفه شرقیه ده
(نومنه) ه مقابل ، آز چوق بر فرق ایله (ماهیت) کلهسی و فلسفه دینیه ده (حقیقت اشیا)
تعبیری وار . (فهنومنه) ه مقابل ده ، ینه بر آفرق ایله (مثل) و (شکل) اصطلاحلى قوللانیلیر .
حاصلی بزنه حقیقت اشیائی دکل ، آنجق او اشیانک حال ظاهر یسنی ادراک ایده بیلیریز .
مثلاً ضیائی دکل ، ضیانک آنجق کوزلر مزده کی تظاهری کورمک بزم ایچون ممکن اولابیلیر .
بوتظاهر ایسه شهنسز ماهیت اصلیه اشیادن آیریدر . طبقى بعض کوز خسته لرینک بوتون اشیائی
ضاری ویا قرمزى کور دکارى ورنکلى برجامدن باقان کیمسنگ اورنکی بوتون اشیاده موجود
ایمش کی کورمسی قیلندن بزده کوزلر مزک تشکلاستدن کلن بمض حالاتی اشیاه مربوط ظن
ایدرز ، یعنی بوتون محسوسات مزده کندیمزدن بر چوق علاوه لر بولنور ؛ دائرة وقوفز ماهیتلره
دکل ، مثلله مالا مالدر .

شو معالعتدن قانتک استخراج ایندیکی نتیجه فلسفیه کلنجه اوده عالم علم ووقوفده قطعی
برصورتده تبدیل اصول ایتمک لزومیدر . قوزموغرافیا علمنده قورریق نیایدی ایسه علم علمده
قانتده اونى یایدی . قورریق کونش ، ارض اطرافنده دوز ، نظریه سنی نتایج و تفصیلاتی
بوزمندن دکیشدیردی و تمامیه عکسنه بر نظریه وضع ایدرک ارض ، کونش اطرافنده دوز ؛ دیدی .
(مابعدی وار)